การเลี้ยงโคนมมีความสำคัญอย่างไร ในปัจจุบัน และ อนาคต

โดย... ยอด วัฒนสินธุ์

เมื่อประชาชนของของโลกเพิ่มมากขึ้น อาหารย่อมต้องใช้เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว มนุษย์จำเป็นต้องหาวิธีผลิตอาหารโดยวิธีการที่ประหยัดที่สุด และมีสมรรถภาพที่สุด ไม่เพียงแต่จะให้ได้อาหารมากและคุณภาพดี ยังต้องคำนึงถึงว่าจะต้องพยายามรักษาความสมบูรณ์ของพื้นดินไว้ให้ดีที่สุดด้วย ถ้าคิดเพียงแต่จะผลิตอาหารจากดินโดยการปลูกพืชทางเดียวโดยไม่มีการเลี้ยงสัตว์ เพื่อจะได้ปุ๋ยจากสัตว์มาใช้ย่อมจะทำให้พื้นดินหมดความสมบูรณ์ลงไปทุกปี ๆ อย่างไม่มีปัญหา ฉะนั้นการโค่นถางป่าตงดิบลงเพื่อปลูกพืชติดต่อกันไปทุกปี พอดินจืดแล้วก็โค่นถางป่าต่อไปอีก วิธีการทำนองนี้ถือได้ว่าเป็นวิธีการทำลายอนาคตอย่างน่าเศร้าใจที่สุด วิธีการนี้ประเทศไทยเรากำลังทำอยู่อย่างกว้างขวางในระยะสิบกว่าปีมาจนบัดนี้ โดยไม่มีทีท่าว่าจะหยุดยั้งลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าวโพดและ และมันสัมปหลัง ตามสถิติปรากฏว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เราใช้เนื้อที่ปลูกข้าวโพดประมาณ ๓๔๗,๐๐๐ ไร่ (สามแสนสี่หมื่นเจ็ดพันไร่) ต่อมาได้ขยายการปลูกมากขึ้นกว่าสิบเท่าในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ คือเพิ่มขึ้นเป็น ๓,๕๐๐,๐๐๐ (สามล้านห้าแสนไร่) ส่วนมันสัมปหลังนั้นก็ขึ้นเพิ่มจาก ๒๔๕,๐๐๐ (สองแสนสี่หมื่นห้าพันไร่) มาเป็น ๗๐๐,๐๐๐ ไร่ ในเวลา ๑๐ ปี เช่นเดียวกัน จริงอยู่เราได้ส่งข้าวโพดไปขายได้เงินมาถึง ๑,๓๔๒ ล้านบาท และขายมันสัมปหลังได้ถึง ๓๕๐ ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ แต่เราก็

ต้องเสียป่าไม้อันมีค่ายิ่งไปถึง ๕ ล้าน ๒ แสนไร่ ผู้เขียนมีความสงสัยเป็นอย่างยิ่งว่า ที่ดินสำหรับปลูกข้าวโพดและมันสัมปหลังนี้จะใช้ปลูกไปได้อีกสักกี่ปี แม้จะมีปุ๋ยเคมีช่วยบ้างโดยไม่มีปุ๋ยอินทรีย์เลย เห็นตัวอย่างแล้วว่าไปได้ไม่กี่ปีเช่นแถวมวกเหล็กและปากช่อง เมื่อปลูกไม่ได้ผลแล้วจะปลูกอะไรต่อไปได้บ้างและถ้าปลูกไม่ได้แล้วจะทำอย่างไร แต่ที่เห็นอยู่เวลานี้ก็คือทิ้งตากแดดไว้ แล้วเริ่มไปถางป่าต่อไปอีก เพื่อผลิตข้าวโพดไปขายให้ต่างประเทศให้จนได้ ตามวิธีการของประเทศที่ยังด้อยพัฒนาเขาทำกันกว่าจะรู้ตัวว่ามันผิดไปเสียแล้ว ก็พอดีป่าเกือบจะหมดฝนก็น้อยลงไปจนไม่พอจะปลูกอะไร ๆ ได้เหมือนแต่ก่อน ๆ ซ้ำร้ายคือข้าวซึ่งต้องใช้น้ำมากก็พลอยปลูกไม่ได้เพราะขาดฝน หรือพอมีฝนตกลงมาบ้างน้ำก็ท่วมกันเลย เพราะไม่มีป่าสำหรับจะช่วยอุ้มน้ำไว้เหมือนแต่ก่อน

เราน่าจะรู้สึกตัวในเรื่องนี้กันเสียที เพราะชาติที่เก่าแก่กว่าเราเขาเคยพบปัญหานี้กันมาแล้วทั้งนั้น ทำไมเราจึงจะยอมปล่อยให้มันเป็นไปตามบุญตามกรรมอย่างที่คนอื่นเขาเคยดำบากมาแล้ว

นักการเกษตรทุกคนคงจะไม่เถียงว่า การเลี้ยงสัตว์ให้มากเพื่อให้มันเปลี่ยนเมล็ดพืชมาเป็นเนื้อเป็นนมเป็นไข่ และได้มูลของมันไว้ใส่ดิน เพื่อให้ดินดีอยู่ตลอดไป เป็นวิธีการที่ถูกต้องที่สุด สัตว์เลี้ยงทั้งหลายที่มนุษย์มีอยู่เวลานี้ เห็นจะไม่มีสัตว์ชนิดใดที่จะผลิตอาหารให้มนุษย์และผลิตปุ๋ยให้แก่ดินได้มากเท่า โคนม ถัดลงไปก็เห็นจะเป็น สุกร ในด้านการผลิตอาหารให้มนุษย์ ท่านศาสตราจารย์ เอช.โอ. เฮนเดอสัน ได้ให้ตารางการเปรียบเทียบไว้ดังนี้

สัตว์เลี้ยงที่ผลิตอาหารให้มนุษย์
จากอาหารสัตว์ ๑๐๐ ปอนด์

ชนิดสัตว์	ผลิตผลที่ขายได้ ปอนด์	ธาตุอาหารแท้ ๆ ปอนด์
โคนม	๑๓๙.๐	๑๘.๐
สุกร	๒๕.๐	๑๕.๖

ชนิดสัตว์	ผลิตผลที่ขายได้ ปอนด์	ธาตุอาหารแท้ ๆ ปอนด์
ลูกโค (ขายเนื้อ)	๓๖.๕	๘.๑
ไก่ (ไข่)	๑๙.๖	๕.๑
ไก่ (เนื้อ)	๑๕.๖	๔.๒
วัว (ตอน)	๘.๓	๒.๘
แกะ (เนื้อ)	๗.๐	๒.๖

(อาหารของโคส่วนใหญ่เป็นหญ้า ของสัตว์อื่นเป็นเมล็ดพืชที่มีราคาแพงกว่า)

ในด้านการผลิตปุ๋ย โคนมผลิตปุ๋ยได้มากกว่าสัตว์อื่น ๆ

ชนิดสัตว์	ปุ๋ยที่ผลิตต่อตัวต่อปี
โคนม	ประมาณ ๑๒–๑๕ ตัน
โคเนื้อ	,, ๕–๗ ตัน
สุกร	,, ๑/๒ ตัน

ในสมัยก่อนเมื่อครั้งคนไทยยังไม่รู้จักวิธีเลี้ยงโคนม เราก็ไม่จำเป็นจะต้องไปพูดถึงเรื่องเลี้ยงโคว่ามันมีความสำคัญอย่างนั้นอย่างนี้ให้เสียเวลาอาหารนมไม่มีเอง เราซื้อจากต่างประเทศ เนื้อโคอย่างดีไม่มี เราก็สั่งซื้อจากประเทศอื่นมากิน ใคร ๆ ก็อยากขายให้เรากันทั้งนั้น แย่งกันขายเสียด้วยซ้ำ แต่ปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้จากสัตว์ไม่ยักมีประเทศไหนมาบอกขายสักที

ปัจจุบันนี้เราและชาติที่เป็นมิตรของเราได้พยายามทดลองแก้ไขข้อบกพร่องในอดีต เช่น ข้อบกพร่องในเรื่องการป้องกันโรค และข้อบกพร่องในเรื่องการให้อาหารแก่โคนม รวมทั้งการใช้พันธุ์โคที่เหมาะสม ทำให้เราสามารถผลิตนมออกมาได้โดยมีกำไร ถ้าได้ราคาเท่า ๆ กับของที่มาจากต่างประเทศ กสิกรไทยเริ่มผลิตนมออกมาจนมีข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์

ว่ามีนมมากหาที่ขายไม่ได้ แต่ในขณะเดียวกันนี้ก็ยังอุตส่าห์มีคนอีกไม่น้อยเชื่ออย่างฝังหัวว่าเมืองไทยไม่มีทางที่จะเลี้ยงโคนมได้ เพราะดินฟ้าอากาศไม่เหมาะสมสำหรับโคนม พวกที่มีความคิดเห็นในทำนองนี้ เราควรจะถือเสียว่าเป็นพวกบิจฉาทิฏฐิอย่าได้ไปเก็บเอามาเป็นอารมย์ เราควรจะได้ร่วมมือร่วมใจกันหาทางขยายงานการเลี้ยงโคนมในบ้านเมืองของเราให้กว้างขวางและทั่วถึง เพื่อให้เกษตรกรของเรามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการได้นมไว้บริโภคเองบ้าง ได้ขายเป็นเงินมาบ้าง และที่สำคัญที่สุดคือเพื่อให้ได้ปุ๋ยไว้ปรับปรุงดินให้ดีอยู่ตลอดไปเพื่อให้ได้ผลิตผลจากพืชอื่นสูงขึ้นอีก ส่วนลูกตัวผู้จากแม่วัวนมก็จะได้ใช้เป็นโคเนื้ออย่างดีเหมือนที่เราต้องซื้อมาจากต่างประเทศด้วยราคาแพงอยู่ขณะนี้ ทั้งหมดนี้เพื่อการอยู่ดีกินดีในหมู่เกษตรกรผู้เป็นกระดูกสันหลังที่แบกภาระสำคัญของชาติ

ถ้าจะมีผู้ถามว่า ถ้าเช่นนั้นเราจะส่งเสริมอย่างไรเพื่อให้เกษตรกรของเราสนใจหันมาเลี้ยงโคนมกันให้มากกว่าที่เป็นอยู่อย่างเนื่อย ๆ ในขณะนี้ ? ทั้ง ๆ ที่เราต้องสั่งซื้ออาหารนมจากต่างประเทศปีหนึ่งเกือบหกร้อยล้านบาท พวกชาวไร่ข้าวโพดก็ต้องทิ้งที่เดิมที่ปลูกมาหลายปีไปหาที่ใหม่โดยถางป่าต่อไปอีก

คำตอบที่สั้นที่สุดก็คือ รัฐต้องช่วยจัดตลาดให้ผู้ผลิตได้มีที่ขายให้ได้ราคาพอสมควร โดยการจัดตั้งโรงงานรับซื้อขนาดเล็ก ในแหล่งที่มีการผลิตนมทุกแห่งเหมือนอย่างที่ญี่ปุ่นและลังกาทำได้ผลมาแล้ว ถ้าตราบใดผู้ผลิตมีทางขายผลิตผลของตนได้อย่างแน่นอนในราคาที่สมควร คงจะมีผู้คิดลงทุนทำงานนี้กันมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

เพื่อให้การส่งเสริมในประเทศได้ผล รัฐก็ควรจะเหลียวแลบ้างว่า การให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่บริษัทต่างประเทศ เมื่อเข้ามาเป็นจ้าวตลาดในบ้านเรานี้ เป็นการเปิดสนามแข่งขันที่ให้ความยุติธรรมแก่เกษตรกรไทยหรือไม่ ขออย่ามัวหลงเชื่อว่าคนไทยเลี้ยงโคนมไม่ได้ การเลี้ยงโคนมมิใช่ว่าจะได้นมและเนื้อเท่านั้น ถ้าไม่มีการเลี้ยงโคนมให้แพร่หลาย เราจะรักษาความสมบูรณ์ของเราไว้ให้ลูกหลานเหลนและแม้รุ่นเราเองได้อย่างไร? เกษตรกรของเราจะต้องมีรายได้ต่ำลงไปทุกวัน ๆ เกษตรกรจะอยู่ดีกินดีได้อย่างไร แต่ถ้ามีโคนมเข้ามารับหน้าที่ผลิตนม ผลิตเนื้อ และผลิตปุ๋ยในครอบครัวใด ครอบครัวนั้นย่อมจะมีความอยู่ดีกินดีอย่างไม่ต้องสงสัย

โคนมอาจไม่สำคัญสำหรับเราในอดีต เพราะเรายังไม่ได้ทำการถางป่าปลูกข้าวโพดและมันสำปหลังกันถึง ๔ ล้านไร่ แต่โคนมมีความสำคัญมากในปัจจุบันในการที่จะรักษาสี่ล้านไร่ไว้ ไม่ให้กลายเป็นทะเลทรายและยิ่งจะมีความสำคัญมากขึ้นไปอีกในอนาคต ในเมื่อป่าก็ไม่มีเหลือจะให้ถาง คือ เข้าขั้น "น้ำตาไม่มีจะมาเช็ดหัวเข่า"

ขอให้คนไทยผู้เป็นเจ้าของแหลมทองทุกคนได้สำนึกในความรับผิดชอบต่ออนาคตของชาติ คือ อนาคตของลูกหลานเหลนของเรา ขออย่าปล่อยให้สภาพการอันไม่พึงปรารถนาอุบัติขึ้นได้เป็นอันขาด ขอให้เจ้าแม่โคนมได้ช่วยรักษาแหลมทองเอาไว้ อย่าให้กลายเป็นแหลมทราย เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการของคนไทยยุคปัจจุบันนี้ด้วยเถิด.